

Nr 255.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggs pension åt aktuarien vid generalstaben, majoren i armén N. J. A. Helleday; given Stockholms slott den 13 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1937.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning fråga om tilläggs pension åt aktuarien vid generalstaben, majoren i armén Nils Johan August Helleday.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Helleday är född den 7 juni 1881 och således 55 år gammal;

att han den 5 juni 1901 inträtt i krigstjänst och den 28 juni 1918 på grund av skada, ådragen i tjänsten, erhållit avsked från löjtnantsbeställning på stat vid Södermanlands regemente;

att Helleday i samband med avskedet tilldelats invalidpension till belopp av 1,500 kronor för år, vilken pension inberäknat pensionsförbättring och

pensionsförhöjning numera utgår med tillhopa 2,916 kronor för år jämte dyrtidstillägg;

att han utnämnts den 17 december 1920 till kapten i Södermanlands regementes reserv och den 5 juni 1931 till major i armén;

att han under tiden 2 maj—30 oktober 1921 varit beordrad till tjänstgöring vid lantförsvarets kommandoexpedition;

att han sedan den 1 januari 1922 innehaft befattning såsom aktuarie vid generalstaben med placering å kommunikationsavdelningen;

att han således fullgjort sammanlagt nära 33 års tjänst vid försvarsväsendet, varav såsom aktuarie vid generalstaben under mer än 15 år;

samt att han i sistnämnda egenskap åtnjutit arvode, som för närvarande utgår med 3,180 kronor för år jämte dyrtidstillägg.

Genom beslut den 10 februari 1933 lämnade *Kungl. Maj:t* utan bifall en av chefen för generalstaben gjord framställning om utverkande åt Helleday av tilläggspension.

Chefen för generalstaben har i skrivelse den 10 februari 1937 — med förmälan att Helleday väntades komma att lämna aktuariebefattningen med utgången av juni månad 1937 — hemställt om utverkande åt Helleday av tilläggspension till så stort belopp, att sammanlagda pensionsförmånen komme att uppgå till hel kaptenspension, och därvid anfört bland annat följande:

Från och med den 1 juli 1937 kommer enligt av *Kungl. Maj:t* under fjärde huvudtiteln av årets statsverksproposition framlagt förslag nuvarande kommunikationsavdelningen vid generalstaben att ingå i försvarsstaben. Avdelningens personal kommer härvid att utökas och aktuariens (i staten benämnd expeditionsofficer) arbetsuppgifter att bliva alltmer krävande och av en delvis annan art. Då Helledays hälsa, som på grund av hans i tjänsten ådragna skada förut varit svag, under de senare åren alltmer försämrats, kan han icke beräknas vara i stånd att bekläda denna befattning. Ett avsked från nuvarande befattning skulle emellertid innebära, att Helleday, som nu sammanlagt uppbär 6,096 kronor i pension och arvode utom dyrtidstillägg, för sig och sin familj bleve beroende av sin löjtnantspension, vilken uppgår till 2,916 kronor utom dyrtidstillägg.

Helleday kommer att den 30 juni 1937 hava fullgjort sammanlagt mer än 33 års tjänst vid armén. På grund av skada, ådragen i tjänsten, har han i förtid måst avgå från beställning på aktiv stat men dock i reserven under en lång följd av år beklätt en ansvarsfull befattning. Billigheten synes därför kräva, att han nu — då hans bibehållande i motsvarande befattning vid den nyorganiserade kommunikationsavdelningen icke synes vara förenlig med tjänstens krav och hans förvärvsmöjligheter utanför den militära tjänsten på grund av ohälsa icke längre äro tillfinnandes — jämställes med en från aktiv stat med pension avgången kapten.

Arméförvaltningens civila departement har i utlåtande den 16 februari 1937 hemställt, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen medgiva, att Helleday finge efter frånträdandet av förordnandet såsom aktuarie vid generalstabens kommunikationsavdelning från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. — utöver till honom författningsenligt utgående pension — uppbära

en tilläggspension till belopp av 1,068 kronor för år. Departementet har därvid anfört i huvudsak följande:

Tjänstgöring i arvodesbefattning vid försvarsväsendet har i regel icke ansetts böra föranleda beviljande av särskild pension. I vissa fall, där arvodesbefattningen innehafts av officer eller underofficer, som avgått ur aktiv tjänst utan pension och fyllnadspension har dock pension beviljats. I här föreliggande fall har arvodestagaren avgått ur aktiv tjänst med invalidpension. Det synes departementet i anledning härav tveksamt, huruvida tilläggspension bör tillkomma honom.

Emellertid har det åtminstone i ett fall förekommit, att innehavare av arvodesbefattning, som erhållit avsked från beställning på stat före uppnåendet av den för beställningen stadgade pensionsåldern och därvid tilldelats pension med lägre belopp än som skulle hava tillerkänts honom, därest han kvarstått i tjänst till pensionsåldern, kommit i åtnjutande av tilläggspension på grund av tjänstgöring i arvodesbefattning. 1928 års riksdag beviljade sålunda i enlighet med av Kungl. Maj:t framlagt förslag (prop. nr 73; riksd. skr. nr 352, p. 22) dåvarande kaptenen i Västmanlands regementes reserv, majoren i armén C. M. Tottie, vilken vid en levnadsålder av 47 år beviljats avsked från kaptensbeställning på stat och senare under en tid av knappt 9 år varit förordnad såsom rullföringsbefälhavare, en tilläggspension till sådant belopp, att sammanlagda pensionen kom att uppgå till samma belopp, varmed pension författningenslign skulle hava till honom utgått, därest han kvarstått i tjänst till fyllda 50 år.

Vad angår Helleday kommer han, därest hans förordnande som aktuarie vid generalstaben upphör den 1 juli 1937, att hava tjänstgjort i nämnda befattning i 15 $\frac{1}{2}$ år. Det därvid utförda arbetet har av generalstabschefen enligt uttalande i det av Kungl. Maj:t den 10 februari 1933 avgjorda ärendet ansetts minst likvärdigt med det, som utföres av en kapten på aktiv stat. Denna tjänstetid synes — i analogi med vad som medgivits i fråga om Totties tjänstetid i arvodesbefattning — kunna uppväga den tid av 12 år 11 månader 9 dagar, Helleday måst kvarstå i aktiv tjänst för att efter vunnen befordran till kapten på stat bliva berättigad till kaptenspension, så mycket mera som Helleday erhållit avsked icke, såsom Tottie, på grund av enskilda angelägenheter utan till följd av skada, ådragen i tjänsten.

Helleday blir, därest hans förordnande som aktuarie vid generalstaben skulle upphöra, för sig och sin familjs livsuppehälle hänvisad till den pension, som tillförsäkrats honom vid avgång ur aktiv tjänst.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter och i betraktande av att Helleday, därest nyorganisation av generalstabens kommunikationsavdelning icke ägt rum, kunnat bibehålla sin arvodesbefattning till den 7 juni 1941, synes det skäligt och billigt, att han vid avgång från arvodesbefattningen erhåller årlig tilläggspension.

Vad angår tilläggspensionens storlek har civila departementet anfört i huvudsak följande:

Därest Helleday kvarstått i tjänst till den 7 juni 1931, då han fyllde 50 år, och dessförinnan befordrats till kapten på stat, hade han i sådan egenskap varit författningenslign berättigad till en pension av 4,512 kronor för år. Skillnaden mellan detta belopp och de Helleday författningenslign tillkommande pensionsförmånerna, 2,916 kronor, utgör alltså 1,596 kronor. Med hänsyn till att Helleday efter avskedstagandet år 1918 icke erlagt några pensionsavgifter, torde emellertid hela skillnadsbeloppet icke böra utgå i till-

läggspension utan denna i stället, på sätt i liknande fall pläгат ske, böra bestämmas till ett något lägre belopp, förslagsvis $\frac{2}{3}$ av nämnda skillnadsbelopp eller, efter avrundning för att pensionsbeloppet skall bliva jämnt delbart med 12, 1,068 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 8 mars 1937 anfört följande:

Då den av Helleday uppehållna aktuariefattningen vid generalstabens kommunikationsavdelning är en arvodestjänst, vilken i och för sig icke ansetts böra föranleda pension, måste enligt statskontorets mening vissa betänkligheter möta mot utverkande av tilläggspension åt Helleday, grundad på tjänstgöringen i den ifrågavarande arvodesbefattningen.

Statskontoret vill emellertid framhålla, att Helledays avsked från den av honom tidigare innehavda löjnantsbeställningen på stat föranletts av skada, ådragen i tjänsten, samt att anledning saknas att förutsätta annat än att Helleday, därest denna skada ej mellankommit, vid sitt framtida avskedstagande skulle hava varit innehavare av kaptensbeställning. Vid sådant förhållande och då det Helleday å arvodesbefattningen åvilande arbetet av vederbörande militära myndighet ansetts minst likvärdigt med det som utföres av en kapten å aktiv stat, synes det statskontoret, med hänsynstagande jämväl till föreliggande omständigheter i övrigt, skäligt, att Helleday får — för erhållande av tilläggspension på sätt arméförvaltningens civila departement tänkt sig — i viss utsträckning tillgodoräkna den efter avskedstagandet fullgjorda aktuarieanställningen. Statskontoret vill fördenskull icke motsätta sig framställning till riksdagen om dylik pension.

Vad angår tilläggspensionens storlek anser sig statskontoret ej böra göra erinran mot det av civila departementet föreslagna beloppet, 1,068 kronor. Tilläggspensionen torde böra utgå från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

*Departements-
chefen.*

På de av myndigheterna åberopade skälen finner jag mig böra tillstyrka, att tilläggspension beredes Helleday, att utgå från tidpunkten för hans avgång från aktuariefattningen vid generalstabens. I fråga om beräkningen av tilläggspensionen ansluter jag mig till det av arméförvaltningens civila departement framlagda, av statskontoret biträdda förslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att aktuarien vid generalstabens, majoren i armén Nils Johan August Helleday må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar aktuariefattningen, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningensligt tillkommande pension — tilläggspension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till belopp av 1,068 kronor för år.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Folke Ericson.